

โรคติดเชื้อไวรัสนิปาห์ (Nipah virus disease)

ICD-10: -

1. นิยามในการเฝ้าระวังโรค (Case definition for surveillance)

1.1 เกณฑ์ทางคลินิก (Clinical criteria)

มีไข้ ปวดศีรษะ ปวดกล้ามเนื้อ อาเจียน ไอ เจ็บคอ เวียนศีรษะ ซึมลง สับสน มีอาการของสมองอักเสบ เช่น ชัก มีการเคลื่อนไหวของลูกตามผิดปกติ แขนและขามีการกระตุก นอกจากนี้บางรายอาจมีอาการปอดบวม และหายใจล้มเหลว

1.2 เกณฑ์ทางห้องปฏิบัติการ (Laboratory criteria)

1.2.1 การตรวจทางห้องปฏิบัติการทั่วไป (Presumptive diagnosis)

ไม่มี

1.2.2 การตรวจทางห้องปฏิบัติการจำเพาะ (Specific diagnosis)

- การตรวจหาเชื้อ/แอนติเจน/สารพันธุกรรมของเชื้อ (Pathogen identification)
 - วิธี Polymerase chain reaction (PCR) หรือถอดรหัสพันธุกรรมด้วยวิธี Molecular sequencing จากตัวอย่างเลือด เสมหะ สารคัดหลั่งทางเดินหายใจ หรือ น้ำไขสันหลัง พบสารพันธุกรรมของเชื้อ Nipah virus
 - วิธีเพาะแยกเชื้อไวรัส (Viral isolation) พบเชื้อ Nipah virus
- การตรวจหาภูมิคุ้มกันของเชื้อ (Serology)
 - วิธี Immunofluorescent antibody assay (IFA) หรือ Enzyme-linked immunosorbent assay (ELISA) ในเลือด พบภูมิคุ้มกัน (IgM/IgG)

2. ประเภทผู้ป่วย (Case classification)

2.1 ผู้ป่วยเข้าเกณฑ์สอบสวนโรค (Patient under investigation: PUI) หมายถึง ผู้ที่มีอาการติดเชื้อในระบบทางเดินหายใจ เช่น ไอ เจ็บคอ ปวดอักเสบ หรือ ติดเชื้อในระบบประสาท เช่น สมองอักเสบ เยื่อหุ้มสมองอักเสบ และมีประวัติเสี่ยงข้อใดข้อหนึ่ง ดังนี้

- สัมผัสสารคัดหลั่งจากค้างคาวกินผลไม้โดยตรง เช่น ปัสสาวะ
- รับประทานอาหารที่ปนเปื้อนปัสสาวะค้างคาวกินผลไม้ เช่น น้ำตาลสดที่ไม่ผ่านความร้อน หรือผลไม้ในป่า
- สัมผัสสัตว์ป่วยสงสัยติดเชื้อไวรัสนิปาห์ เช่น สุกร สุนัข แมว ม้า แพะ แกะ เป็นต้น
- สัมผัสสารคัดหลั่งจากผู้ป่วยติดเชื้อไวรัสนิปาห์โดยตรง

2.2 ผู้ป่วยสงสัย (Suspected case) หมายถึง ผู้ป่วยเข้าเกณฑ์สอบสวนโรค (PUI)

2.3 ผู้ป่วยเข้าข่าย (Probable case) หมายถึง ผู้ป่วยเข้าเกณฑ์สอบสวนโรค (PUI) และมีประวัติเชื่อมโยงทางระบาดวิทยากับผู้ป่วยยืนยัน

2.4 ผู้ป่วยยืนยัน (Confirmed case) หมายถึง ผู้ป่วยเข้าเกณฑ์สอบสวนโรค (PUI) และมีผลบวกตามเกณฑ์ทางห้องปฏิบัติการจำเพาะข้อใดข้อหนึ่ง

3. การรายงานผู้ป่วยตามพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2558 (Reporting criteria)

- เมื่อพบผู้ป่วยเข้าเกณฑ์สอบสวนโรค (Patient under investigation: PUI) ให้รายงานแก่เจ้าพนักงานควบคุมโรคติดต่อระดับจังหวัด หรือกรมควบคุมโรค ภายใน 3 ชั่วโมง หากเจ้าพนักงานควบคุมโรคติดต่อระดับจังหวัดได้รับรายงานแล้ว ต้องแจ้งต่อเจ้าพนักงานควบคุมโรคติดต่อของกรมควบคุมโรค ภายใน 1 ชั่วโมง
- ในกรณีพบผู้ป่วยยืนยัน ให้ประเทศสมาชิกรายงานไปยังองค์การอนามัยโลก (WHO) ทันที

4. การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล (Verification)

- ต้องตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลพื้นที่การระบาดจากองค์การอนามัยโลก (WHO) หรือศูนย์ควบคุมและป้องกันโรคแห่งสหรัฐอเมริกา (CDC) หรือองค์กรระหว่างประเทศ

5. การสอบสวนโรค (Epidemiological investigation)

5.1 การสอบสวนผู้ป่วยเฉพาะราย (Case investigation) กรณีพบผู้ป่วยเข้าเกณฑ์สอบสวนโรค (Patient under investigation: PUI) ให้กรมควบคุมโรคร่วมกับเจ้าพนักงานควบคุมโรคติดต่อของจังหวัด และหน่วยปฏิบัติการควบคุมโรคติดต่อ (CDCU) ของอำเภอดำเนินการสอบสวนโรคภายใน 12 ชั่วโมงหลังจากพบผู้ป่วย และประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการป้องกันควบคุมโรคในพื้นที่ระบาด

5.2 การสอบสวนระบาด (Outbreak investigation) กรณีพบผู้ป่วยเข้าเกณฑ์สอบสวนโรค (Patient under investigation: PUI) ตั้งแต่ 2 รายขึ้นไป ที่มีประวัติเชื่อมโยงทางระบาดวิทยากับผู้ป่วยยืนยัน หรือพบผู้ป่วยสงสัย/เข้าข่าย/ยืนยัน เพียง 1 ราย ให้กรมควบคุมโรคร่วมกับเจ้าพนักงานควบคุมโรคติดต่อของจังหวัด และหน่วยปฏิบัติการควบคุมโรคติดต่อ (CDCU) ของอำเภอดำเนินการสอบสวนโรคภายใน 12 ชั่วโมงหลังจากพบผู้ป่วย และประสานคณะกรรมการโรคติดต่อจังหวัดเพื่อดำเนินการป้องกันควบคุมโรคในพื้นที่ระบาด

6. หมายเหตุ (Remarks)

- ระยะฟักตัว 4-45 วัน
- ในปัจจุบันพบหลักฐานยืนยันการพบเชื้อไวรัสนิปปาห์ในค้างคาวกินผลไม้ ในประเทศไทย

7. เอกสารอ้างอิง (References)

7.1 World Health Organization. Nipah-virus [Internet]. [cited 2019 Oct 3]. Available from <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/nipah-virus>